

HERFST IN HET AMSTERDAMSE BOS, DERTIG JAAR GELEDEN

P.W.BRANDER

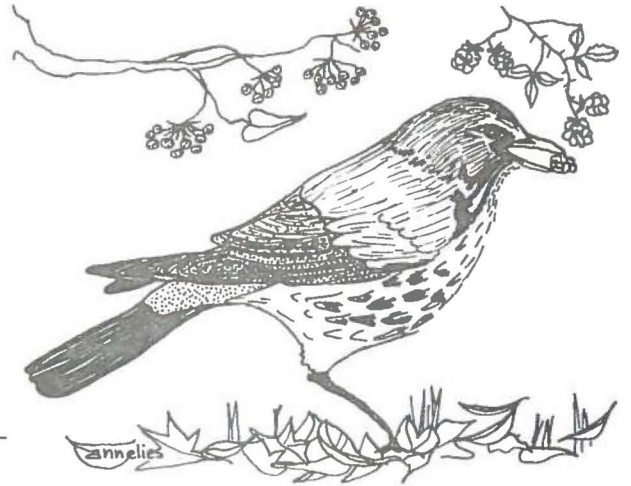
Wanneer het oude gezegde "op een goed vruchtenjaar volgt een strenge winter" waarheid bevat, dan zal een mudje kolen extra deze winter geen overbodige luxe zijn, want zelden zagen wij, ook in het Amsterdamse Bos, zo'n overvloedige rijkdom aan allerlei bessensoorten. Reeds in Augustus viel het ons op hoe groot de blauwe pruimen van de Sleedoorn werden, maar ook de Lijsterbes kleurde dit jaar bijzonder vroeg. Vuilboom, Wegedoorn en Liguster bleven niet achter, de Vlieren werden reeds bezocht door duizenden gulzige Spreeuwen.

Toen we op 2 October 's morgens het Bos ingingen, viel het meteen op wat een enorm aantal trekvogels gedurende de nacht was gearriveerd. Honderden Koperwieken maar vooral Kramsvogels vlogen rond en vielen gulzig in op de volle ontbijttafels; de Vlierstruiken waren ook bij hen het meest in trek. Deze lijstersoorten die in Noord-Europa broeden trekken bij ons door, maar in niet strenge winters blijven er ook wel overwinteren. Op een moment telde ik er ongeveer 500 die alle druk voedsel zochten op de toekomstige Hertenkamp, de Tjak Tjak geluiden waren niet van de lucht. In de bosjes slegen de Vlaamse Gaaien al wekenlang met eikels welke ze op allerlei mogelijke en onmogelijke plaatsen verstoppden. Ook de Merels en Zanglijsters doen mee aan het vitamine-rijke maal; de lucht zit vol trekgeluidjes van vinkachtigen.

Duizenden Wilde Eenden zitten nu op de z.g. Kleine Vijver, de woerden komen al aardig op kleur en we zien reeds allerlei ceremoniën, die behoren bij de paarvorming voor de aankomende lente. Er waren reeds enige tijd vrij grote aantallen Slobeenden en Smienten tussen, de Zomertalingen verdwenen maar daarvoor in de plaats zwemmen er nu weer honderden Wintertalingen. En op de bewuste morgen vond mijn "kijker" reeds een tiental Tafeleenden welke ook pas waren gearriveerd.

Genietend van de herfsttinten, tuur ik over de glinsterende vijver en hoor de rauwe kreet van een Blauwe Reiger. Op zichzelf een geluid dat dagelijks is waar te nemen, maar de grote hoogte vanwaar ik deze roep meen te horen, doet me toch even de lucht afzoeken en jawel, daar gaan ze: 12 exemplaren vliegen over in V-vorm en pal in Zuidelijke richting. Loom slaan de grote vleugels hen voort, een machtig gezicht; over enkele weken staan ze te visen in Zuid-Europa om daar de winter door te brengen.

Tegen de avond reed ik naar een gedeelte van het Bos waar een collega van me de avond tevoren een vogel had gezien, welke naar de beschrijving van het verenkleed en gedrag te oordelen, niets anders zou kunnen zijn dan een Nachtzwaluw. De volle maan komt net boven de bomen als ik aankom op de aangewezen plaats. Sceptisch gestemd zet ik mijn fiets neer, we stonden reeds zo veel keren vergeefs te wachten op dingen die er niet of niet meer waren. Na korte tijd wachten vliegt een nachtvlinder gonzend langs en meteen komt het idee over me van "toch wel een echt plekje voor deze vogelsoort". Ik kijk bij het licht van de maan op mijn horloge: 7 uur bijna, nu zal het toch moeten gebeuren. Een donkere flits schiet geruisloos over, snel reageert mijn "kijker" en daar vliegt dan toch duidelijk het bekende silhouet van de Nachtzwaluw over de nog lage bosjes, even later valt hij in op een fietspad en zit dan enige tijd doodstil op de grond. Dan gaat hij insecten jagen, steeds kleine snelle vluchtjes naar de grasberm of boven de bosjes en dan weer terug naar zijn uitkijkpost op de weg. Even later zweeft hij weer boven de bomen van een iets hoger bosgedeelte. Als ik dat zo allemaal zie denk ik aan de mooie voorjaarsnachten doorgebracht in de duinen, waar van alle kanten het eigenaardig ratelend geluid

op ons toekwam en, wanneer we door ze ontdekt werden, boven ons hoofd stonden te wiekelen als Torenvalken en daarbij hun doordringende oe-iek geluiden uitstoten. Dit voorjaar zagen we weer de 2 eieren in de duinen van Bergen zomaar op de grond, van een nest is totaal geen sprake. Zullen we binnenkort ook deze vogel aan de lijst van broedvogels kunnen toevoegen? Och, uitgesloten is het niet, we zagen hier wel gekker dingen gebeuren, het is echter een broedvogel van meer drogere streken: de duinen maar ook de Veluwe.

Dit is nu de tweede waarneming van deze vogelsoort voor Amsterdam, in het begin van deze eeuw werd hij, ook al tijdens de trek, waargenomen in de Artis-tuin. Het aantal in ons Amsterdamse Bos waargenomen vogelsoorten is hiermede natuurlijk ook weer met één toegenomen. Het is zo langzamerhand reeds een respectabel lijstje geworden van een 80 soorten broedvogels en daarnaast een 120 soorten, waargenomen tijdens de voor- en najaarstrek. Dit was weer een goede waarneming en bewijst dat we nog lang niet zijn uitgekeken in ons geweldig mooie Amsterdamse Bos, waar de Amsterdammer, buiten de vacantiemaanden, echter nog veel te weinig van geniet.

Amsterdam, November 1952.

UIT DE VOGELTIJDSCHRIFTEN

DUTCH BIRDING jaargang 4, 1982, nr. 2, besproken door Kees Hazevoet.

Een gevarieerd nummer van DB met veel korte berichten en mededelingen en maar één langer artikel. Dit artikel behandelt het voorkomen van Sneeuwganzen in Europa. De directe aanleiding hiervoor was de waarneming van een Sneeuwganzen met een kleur-ring in april 1980 in Andijk (NH). Bij navraag bleek de betreffende vogel in 1977 als jong geringd te zijn in Manitoba, Canada. Hiermee was dit de eerste waarneming van een Sneeuwganzen in Europa waarvan vaststond dat het een wilde vogel betrof en geen ontsnapt exemplaar. Het huidige artikel gaat in op het studie- en ringprogramma dat in de kolonie aan de La Pérouse Baai in noordelijk Manitoba sinds 1968 uitgevoerd wordt. Ook de Andijker vogel was uit deze kolonie afkomstig. Sinds 1969 zijn daar 45.000 Sneeuwganzen geringd. De paarvorming vindt plaats in het wintergebied in het zuiden van de VS en tijdens de voorjaarstrek. Uit terugmeldingen van geringde vogels blijkt dat de mannetjes niet naar hun geboortegrond terugkeren maar met de vrouwtjes meegaan naar de kolonies waar die geboren werden.

In het verslag over zeldzame vogels in Nederland in 1980 figureren voor wat onze regio betreft een Amerikaanse Oeverloper (uitgebreid beschreven in *De Gierzwaluw* 19 (1981), nr 3), een Orpheusspotvogel (in Amsterdam gevonden), een Kleine Zwartkop en een Buidelmees.

De oplossing van de 'mystery photograph' luidt 'Indische Boompieper' (*Anthus hodgsoni*), een broedvogel van Noord-Azië die oa in Noorwegen, Engeland en Duitsland is waargenomen. Bij de nieuwe opgave hebben we kennelijk met een ♂ Brilzeeënd te maken.

Van de mededelingen vermeld ik een Brilzeeënd bij Texel in april 1982, voorbij vliegend in een groepje Zwarte Zeeëenden (het derde geval voor Nederland) en een Roodstuitzwaluw bij Tienhoven en Lopik in april 1982 (vierde geval in Nederland).

Verder brieven, aankondigingen, verzoeken en recente meldingen verluchtigd met foto's van oa Poelruiter, Scharrelaar en Bergfluitier.

